

Kirken Underviser

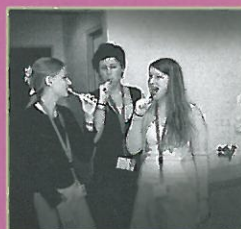
tema

Kirkemusik som undervisning

Børnekor – hvorfor og hvordan

Hvordan børne- og ungdomskor kan bidrage til kirkens liv og vækst

side 4

To eksempler på, hvordan man kan arbejde med en salme

Hvordan arbejde med salmene "Sov sødt, bamille" og "Blomstre som en rosegård"

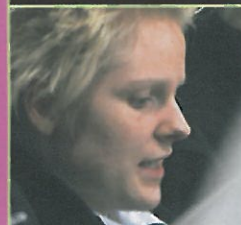
side 9

Kirkeåret rundt – i kor med børn og unge

Korte kirkeårs-koncerter som en opgave for børne- og ungdomskor

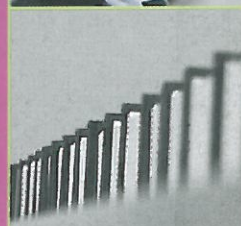
side 11

Salmemaraton – eller en "lunte-tur" gennem 50 salmer

Salmesang for voksne – som undervisning og fællessang

side 17

2008-1
april

Indhold

	Leder	3
af Helle Marie Danielsen, lærer ved Kirkefaglig Videreuddannelse		
	Kirkens liv og vækst med børne- og ungdomskor	4
af Jytte Lundbak, organist, Holbæk og Finn Rosenberg, fhv. lektor på TPC, Løgumkloster		
	Kirkens medarbejdere i samarbejde omkring børne- og ungdomskor	7
af Jytte Lundbak, organist, Holbæk og Finn Rosenberg, fhv. lektor på TPC, Løgumkloster		
	To eksempler på, hvordan man kan arbejde med en salme	9
af Jytte Lundbak, organist, Holbæk og Finn Rosenberg, fhv. lektor på TPC, Løgumkloster		
	Kirkeåret rundt – i kor med børn og unge	11
af Karen Jørgensen, organist, Sct. Jørgens Kirke, Svendborg		
	Lysmesse som samarbejde	13
af Nicolai Skovgaard Nielsen, organist, Vor Frelsers Kirke, Horsens		
	Folkekirkens ungdomskor har en plan – en læreplan	15
af Jytte Lundbak, organist, Holbæk og Finn Rosenberg, fhv. lektor på TPC, Løgumkloster		
	Salme-maraton – eller en "lunte-tur" gennem 50 salmer	17
af Kristian Stange, organist, Bistrupkirken, Hjørring		
	Samarbejde mellem organister og præster – et udviklingsprojekt	19
af Jytte Lundbak, organist, Holbæk og Finn Rosenberg, fhv. lektor på TPC, Løgumkloster		

Kirken Underviser

- er et tidsskrift til inspiration for alle i kirkens forskellige former for undervisning
- praktisk hjælp til det pædagogiske arbejde i menigheden og det kirkelige børne- og ungdomsarbejde
- undervisningsmodeller til brug for børn, unge og voksne
- forslag til andagter og gudstjenester
- teologisk-pædagogisk information
- anmeldelser og omtale af nye undervisningsmaterialer og litteratur med relevans for det pædagogiske arbejde i kirke og menighed

www.kirken-underviser.dk

Redaktion

Elsebeth Kragh Dedieu, Line Volmers, Mogens Bering Rasmussen (ansv.), Keld Balmer Hansen, Inger Margrethe Mikkelsen (ansv.), Helle Marie Danielsen, Benthe Kleon Jepsen, Kirsten Søgaard, Inge Lise Reiche

Redaktionssekretær: Helle Marie Danielsen
Peter Bangs Vej 1, 2000 Frederiksberg, tlf.: 38 38 41 20

Sats, layout: Unitas Forlag a/s
ISSN: 1602-2785

Udgiver:

Kirkefaglig Videreuddannelse
Diakonissestiftelsen
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg
Tlf.: 38 38 41 20
www.kirkefaglig-videreuddannelse.dk

Målsætning:

Målsætningen for Kirkefaglig Videreuddannelse er at uddanne diakonale og religions-pædagogiske medarbejdere, der ud fra en kirkelig faglighed kan indgå som inspiratorer, værksættere og ledere i kirkens arbejde.

Tryk: Clemenstrykkeriet a/s

Abonnement:

Årsabonnement (4 numre) kr. 235,-
Løssalg kr. 75,-
Henvendelse til:
Kirken Underviser c/o Unitas Forlag
Peter Bangs Vej 1
2000 Frederiksberg tlf.: 36 16 64 81
E-mail info@unitasforlag.dk

Leder

Helle Marie Danielsen
Kirkefaglig Videreuddannelse

I år er det Sangens år

I år er det Sangens år, der skal synges af karsken bælge på gader, stræder og byens torve, i skolen, hjemmet og fodboldklubben. Sangens år er blevet til på initiativ af komponist og dirigent Michael Bojesen, som blandt andet er dirigent for DR Radiopigekoret. Et af formålene med sangens år er: "at hjælpe børn og unge med at få øjne og ører op for, at sang er den bedste måde at opleve sig selv på og være sammen om." Vi vil gerne lige som bl.a. Undervisningsministeriet og Kulturministeriet være med til at støtte dette projekt, hvilken er den ene af grundene til dette temanummer.

Den anden grund er at Folkekirkens Ungdomskor FUK sidste år modtog 500.000 kr. i støtte af Den Folkekirkelige Udviklingsfond til over en 3-årig periode strategisk og praktisk at udvikle læreplaner for kirkernes ungdomskor.

Vi håber, at dette temanummer kan være med til at inspirere ikke bare organister men hele kirken og dens ansatte til at fremme både den kirkelige, den musikalske og den kreative undervisning af kirkernes børne- og ungdomskor.

Der findes to foreninger for Folkekirkernes børne- og ungdomskor

Folkekirkens Ungdomskor (FUK)

www.fuk.dk

er en landsorganisation af drenge-, pige- og ungdomskor, som har deres virke ved en af landets kirker eller har kirkemusik som hovedinteresse.

FUK blev dannet i 1968.

Man anslår at gennemsnitsalderen for medlemmer er 11-15 år.

Forum For Rytme I Kirken (FRIK)

www.frik.dk

FRIK har til formål at skabe rammer for arbejdet med at integrere folkelig musik - herunder rytmisk musik - i dansk kirkeliv. Baggrunden herfor er et ønske om at tage vores egen tid alvorlig ved også at gøre brug af nutidens musik i kirken.

FRIK blev dannet i 1987.

Begge foreninger har et medlemsblad og tilbyder kurser og korstævner for børne- og ungdomskor.

KIRKENS LIV OG VÆKST MED BØRNE- OG UNGDOMSKOR

🔊 Korstævner er fællesskab om andet end salmesang

De unge sangere i kirkelige børne- og ungdomskor vil fylde meget i de fremtidige menigheder. De vil optræde som kirkemusikere, præster, menighedsrådsmedlemmer og almindelige kirkegængere. Kirkens liv og vækst afhænger i høj grad af disse sangere.

Dette postulat fremsætter vi uden tøven. Det er vores faste overbevisning at de, der har lært kirkens musik at kende, har fået en åbning til kirken af uvurderlig betydning. De kender ritualerne, og de har lært at gå i kirke. Ligesom man kun får begrænset udbytte som tilskuer af en badmintonturnering, hvor man ikke kender reglerne, er det svært for en udenforstående at gå til højmesse i Den danske Folkekirke. Læsninger, salmer, ritualer og liturgi giver mening og fylde for den indforståede, – men kun begrænset mening for andre. Den

korsanger, der har lært en række salmer og medvirket ved en lang række gudstjenester, har et stort forspring, når det gælder forståelse for gudstjenesten.

Folkekirkens børne- og ungdomskor udgør derfor en hovedhjørnen i fremtidens kirke. Og det er afgørende for fremtidens kirke, at vi prioriterer arbejdet med de kirkelige kor.

I de senere år er det almene salmekendskab blevet gradvist forringet. For ti år siden mente jeg, at nye korsangere (3. klasse) kendte 10 salmer, når de startede i kirkekoret. – Nu mener jeg, at de kender 3 salmer. Tendensen er helt klar. Der bliver sunget mindre i skolerne, – og salmesangen

udgør en stadig mindre del af, hvad der bliver sunget.

Salmesangen er nerven i vores gudstjeneste. Og gudstjenesten er nerven i vores kirke. Det, som kendetegner Den danske Folkekirke, er netop vores enestående salmeskat.

”
Salmesangen er nerven i vores
gudstjeneste. Og gudstjenesten
er nerven i vores kirke

Salmebogen er en guldgrube – og med en bunke kernesalmer i bagagen følger megen kristendomskundskab.

Jeg er ikke i tvivl om, at en markant indsats på Salmesangs-området, er nødvendig for Folkekirken. Opgaven er stor og kan ikke løftes af organister alene. Opbakning fra præster, menighedsråd

Opgaven er stor og kan ikke løftes af organister alene. Opbakning fra præster, menighedsråd og menighed (forældre) er afgørende

og menighed (forældre) er afgørende.

Til en korprøve snakkede jeg med børnene om den foregående familiegudstjeneste, hvor de havde sunget. "Min mor var rigtig negativ" sagde én. "Hvorfor"? – "Fordi salmerne var ukendte". – "Det kan jeg da ikke forstå". – Og pigens svar: "Nej, det kan jeg heller ikke."

Det er situationen i en nøddeskal. – Vi står med en forældregeneration, som ikke kan salmer – og det er meget svært at ændre ved det. Men børn og unge kan nå endnu.

Børn kan lære salmer – børn vil gerne lære salmer – men det er krævende at lære salmer – og de musikalske forudsætninger er ikke umiddelbart til stede.

Opgaven er stor. De børn, der nu om dage melder sig til kor, kan ofte ikke synge – for de har ikke prøvet det. De skal have lukket op til en ny verden, – og det kan blive kirkens opgave. Men udgangspunktet er nul.

Uagtet Bertel Haarders udmeldinger har gået på en styrkelse af musikfaget, er virkeligheden diametralt modsat. – Der er tale om markant nedprioritering – kvantitativt som kvalitativt. På lærerseminarier og i folkeskoler.

Tendensen er ikke ny, – men den er desværre mere og mere udtalt.

Kirken har derfor en stor opgave – sagt positivt: en stor MULIGHED.

Positivt er det også, at børn og unge i dag generelt er meget åbne overfor kirken. I 1990-erne var kirke og kristendom i mange sammenhænge tabubelagte emner, hvor der nu til dags er stor spørgelyst og almindelig nysgerrighed på området. Mulighederne for at bruge børne- og ungdomskorene i kirkelig sammenhæng er mange, og jeg vil i det følgende skitsere nogle modeller.

Børnegudstjenester: Det er oplagt at lade børnekoret indgå som fast kerne i børnegudstjenesten. Koret har mulighed for at forberede gudstjenesten musikalsk og kirkeligt, og koret med familier vil udgøre en sikker stamme for gudstjenesten. Det musikalske repertoire til en børnegudstjeneste passer naturligt til korets formåen, og korlederen kan ved forudgående korprøver introducere gudstjenesten hvad angår bibelske tekster, et evt. tema m.m. Det forudsættes, at præst og korleder samarbejder om gudstjenestens planlægning i god tid.

Ved almindelige højmesser kan børne- ungdomskoret medvirke i passende omfang. En fuldt udbygget højmesse med bredt salmevalg vil mange børne-ungdomskor have svært ved at magte, men hvis man sørger for at være i god tid med salmevalg og tager hensyn til børnenes formåen, vil det give god mening at lade koret medvirke. Man kan evt. udvælge nogle velegnede gudstjenester, hvor de bibelske tekster ikke er for tunge. Det er vigtigt at forstå børnekoret som en del af menigheden, og det er vigtigt at viderebringe denne forståelse til korsangerne.

Kirkelige møder og fester i Menighedshuset: Ved alle festlige lejligheder vil et musikalsk indslag være velkomment, og det er formålstjenligt at integrere koret i menighedslivet.

Konfirmandundervisning, konfirmandgudstjenester: Præst og organist kan med fordel samarbejde omkring konfirmandundervisningen. Det vil være inspirerende for konfirmanderne at møde andre unge i kirken. Koret – eller dele af koret – kan medvirke ved en salmesangsaften, hvor konfirmander med forældre lærer de salmer, der skal synges til konfirmationen. Det gør som regel indtryk, hvis et par sangere fra koret kan stille sig op og

Vi står med en forældregeneration, som ikke kan salmer – og det er meget svært at ændre ved det. Men børn og unge kan nå endnu.

synges et vers alene. Salmeteksterne kan få et par ord med på vejen, – så selve konfirmationsdagen bliver forberedt som et fælles projekt.

Musikandagter, Salmesangsarrangementer, Koncerter: Jo dygtigere koret er, desto flere muligheder er der naturligvis for at anvende korsang. Et børne- ungdomskor skal være dygtigt, før det kan bære en decideret koncert, men det er en oplagt mulighed at lade koret indgå med et enkelt indslag i forbindelse med andre koncerter. Korsangerne er oftest begejstrede, hvis de får lov til at synge sammen med en solist, et ensemble eller et orkester.

Det er afgørende for korets integration i kirkelivet, at præster, menighedsråd, organist og øvrige ansatte er opmærksomme på at inddrage koret. Korsangere vil som alle andre gerne føle sig værdsatte, så der må gerne gøres et nummer ud af deres tilstedeværelse. Også

korforældrene udgør et potentiale, og man kan med fordel inddrage dem i praktiske opgaver.

Det er afgørende for korets vækst, at *det sociale element* plejes. Til korprøverne skal der arbejdes, hvis man skal nå resultater, så det er nødvendigt med særlige arrangementer, hvor det sociale tilgodeses. FUK arrangerer masser af stævner, og man kan også selv arrangere kordage, korture og lejre for koret. I sådanne sammenhænge er det af stor værdi, hvis korforældrene kan være

aktive, ligesom det giver sammenhold, hvis præst og menighedsråd er involveret.

Det giver sammenhold, hvis præst og menighedsråd er involveret

🔊 Og så klapper vi lige rytmen een gang til ...

KIRKENS MEDARBEJDERE I SAMARBEJDE OMKRING BØRNE- OG UNGDOMSKOR

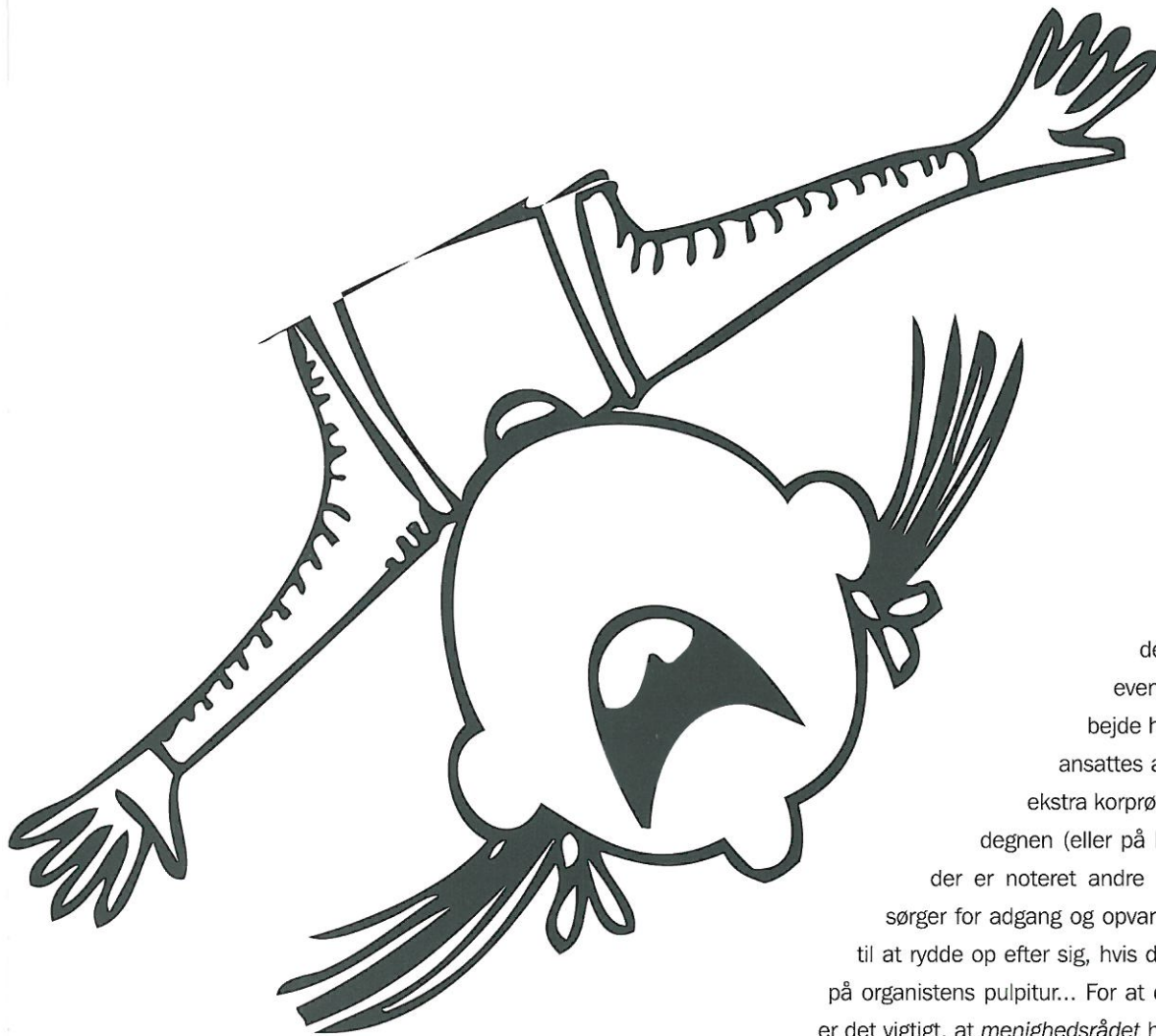
I den danske folkekirke passer enhver sit. Hver har sin uddannelse, sin funktion og sit regulativ eller regelsæt. Det har historiske grunde. Meget forenklet sagt: Det ældste er *præsteembedet*. Derefter kom der en *forsanger*. Senere dukkede *organisten* op, og endelig kom *gravere*, *sognemedhjælpere* og *kirketjenere* til. *Menighedsråd* er også en ny foreteelse – fra begyndelsen af 1900-tallet.

Efterhånden har alle fået deres arbejde og deres løn defineret mere eller mindre præcist. Det er lidt mere uklart, hvordan de forholder sig til hinanden. Det kan give problemer. Hver faggruppe har sine typiske problemer: *Præstens* problemområde er samarbejdet. *Organisten* har problemer med synligheden – især hvis denne sidder på et orgelpulpitur, fjernt fra alle. *Kirketjenerens* problemfelt er rummet – hvem gør hvad i kir-

kerummet, og hvem bestemmer det. *Kordegns* problemområde er magten; en kordegn sidder i midten af mange forretningsgange og kan let få stor magt over dem. *Menighedsrådets* problem er afstanden, afstanden til medarbejderne og deres virke. En ting er at holde møder og bestemme over ansattes forhold, noget andet er at følge medarbejdernes daglige arbejde.

For at gøre det rigtig svært er der to ansættelsesmyndigheder og arbejdsgivere på spil: kirkeministeriet er chef for præsterne, menighedsrådet for de øvrige.

Alle disse problemer er langt om længe blevet taget op på mange planer i folkekirken, og der er nu mange gode ideer og initiativer til at fremme samarbejdet i menighederne, herunder de ansatte. Der er stor sympati for at overveje og diskutere folkekirkens ledelse, samarbejde, målsætning, strukturer m.v.

Hvis vi nu ser på folkekirkens mange børne- og ungdomskor, hvordan kan de så integreres i menighedens liv og i medarbejderens kreds på den bedste måde? Som nævnt ovenfor er det vigtigt, at *korlederen* arbejder med korbørnene ud fra en bevidsthed om, at koret er en del af menighedens "lovsyngende fællesskab". Det indebærer også en opmærksomhed over for gudstjenestens indhold, form og rammer samt over for de øvrige ansatte. *Præsten* kan bidrage ved at give salmerne til gudstjenesten i så god tid, at koret kan nå at forberede sig tilfredsstillende. Som tidligere beskrevet kan det bl.a. lade sig gøre ved, at præst og organist forud aftaler i hvert fald nogle salmer for en vis periode, f.eks. i god tid før advent, jul, påske og pinse. Desuden vil det være godt, hvis præsten og korets medlemmer hilser på hinanden og ind imellem også er

sammen. Koret bør også hilse på *kordegn/kirkesanger* og *kirketjener/graver*, kende deres navn og vide bare en smule om, hvad deres arbejde består i.

For at forebygge konflikter må korlederen hele tiden være opmærksom på, om eventuelle ændringer i korets arbejde har konsekvenser for de andre ansattes arbejde. Hvis der fx aftales en ekstra korprøve, er det en selvfølge, at kordegnen (eller på landet præsten) spørges, om der er noteret andre aftaler, om kirketjener/graver sørger for adgang og opvarmning – plus at koret sættes til at rydde op efter sig, hvis de optræder andre steder end på organistens pulpitur... For at det alt sammen kan fungere, er det vigtigt, at *menighedsrådet* har et fornuftigt budget for korets arbejde. Efterhånden er det jo blevet almindeligt at udbetale kormedlemmerne en lille løn for deres deltagelse ved gudstjenesterne, og det er nok nødvendigt i dag – men nok så vigtigt er det, at menighedsrådet sørger for, at der er penge til kurser m.v. for korlederen. Og meget gerne også til korweekends, korrejser eller deltagelse i stævner og arrangementer for børne- og ungdomskor. Mad og drikke, oplevelse og fornøjelse er godt for

alle, også for børne- og ungdomskor. Især fordi det, der er nævnt, bidrager til korenes musikalske udvikling og opfattelse af at være en vigtig del af kirkens medarbejderstab. I dette som i andre forhold gælder det om at bruge de

Det er her, fremtidens dygtige, ansvarlige og indsigtsfulde folkekirkemedlemmer rekrutteres

kirkelige ressourcer sådan, at menighedens medlemmer bliver opmærksomme på deres ansvar for kirkens fremtid. Som tidligere nævnt er korbørnene en dag kernetropperne i fremtidens kirkeliv. Så hvorfor ikke satse på dem. På samme måde som menighedsrådet bør sætte midler af til styrkelse af mini-konfirmand – og konfirmandarbejdet. Det er i korarbejdet, mini-konfirmand- og konfirmandarbejdet, at folkekirken har sin største berøringsflade; det er her, fremtidens dygtige, ansvarlige og indsigtsfulde folkekirkemedlemmer rekrutteres. Hvad enten det nu handler om en fremtid som præst, organist, kirkesanger eller som en, der passer sit ugentlige kirkegængerembede trofast.

To eksempler på, hvordan man kan arbejde med en salm

DDS nr. 674 "Sov sødt, barnlille"

Musik: Thomas Laub – Tekst: N.F.S. Grundtvig

På s. 94-95 i bogen "Kormetodik" gives ideer til, hvordan man kan integrere sang, hørelære og gudstjenestelære i salmen "Sov sødt barnlille". I gudstjenestelæren kan korlederen nævne, at salmen ofte bruges ved barnedåb, og det vil så være oplagt at nævne et træk fra dåbsforløbet, noget om døbefonten og hvad der sker der. Det kan også nævnes, at den oprindelig ikke blev skrevet til dåb, men på baggrund af en kritisk fase i Grundtvigs liv og snarere er en trøstesalme for den voksne, urolige sjæl. Endelig nævnes korstegnet flere gange i løbet af salmen, og det kan give anledning til et par spørgsmål om, hvor korstegn ellers bruges (sportskampe fx!). Der er måske også et kors et sted i kirken. – I emnet sang gives konkrete forslag til, hvordan intonationen og spændingen kan bevares (løft håndfladerne op, som om man bar noget, når der er en nedadgående melodilinie). Eller syng salmen vekselvis som en fortælling, man deler med hinanden. – Under hørelære kan korsangerne fx gå rundt i kirkerummet og sætte foden tungt i gulvet ved 1-slaget for at mærke rytmen i kroppen. Eller se på melodiens noder og sætte en ring om alle tonegentagelserne i netop den melodi.

DDS nr. 78 "Blomstre som en rosengård"

Musik: J.P.E. Hartmann – Tekst: N.F.S. Grundtvig

Når man arbejder med at lære børn salmer, er det vigtigt, at man bruger forskellige fremgangsmåder og varierer indstuderingsfasen fra gang til gang. Jo yngre sangere, jo vigtigere er variationen. Man kan indledningsvis fortælle om salmens indhold med egne ord, – eller man kan fortælle om advent, eller om Grundtvig eller Hartmann – så man sammen med børnene sættes på sporet af, hvad vi skal i gang med. Det er også en mulighed at starte med at lære en lille del af salmen, – og så gætte på, hvad salmen mon kan handle om, hvornår den mon kan bruges, hvem der mon kan have skrevet den osv.

Det er altid opmærksomhedskrævende for børnene, hvis man indstuderer efter papegøjeprincippet; korleder synger frase for, og koret synger efter. Ved den metode er det vigtigt, at korlederen gør sig umage med at synge for, – for papegøjerne efterligner ned i mindste detalje. Og så skal der lidt variation til. Korlederen kan synge salmen for, mens hele koret klapper grundrytmen. Derefter kan man arbejde med indstuderingen en frase ad gangen. Man kan synge og klappe melodirytmen. Børnene kan deles op i to hold, hvor den ene gruppe klapper grundrytme, mens den anden gruppe klapper melodirytme, – der

kan synges samtidigt. Man kan også eksperimentere med at gå melodirytmen, – det er sværere, end man skulle tro. Der kan varieres i det uendelige, – men det er vigtigt, at børnene forstår opgaven, – hvis de kan løse opgaven er det sjovt, men de er hurtige til afledningsmanøvrer, så snart de ikke er med. Det er godt at have en indstuderingsplan, men det er nødvendigt at kunne forlade planen og reagere på den aktuelle situation. Nogle gange kan en sætning om salmens indhold aflede en frugtbar samtale om alskens ting, – andre gange har en tilsvarende sætning ingen modtager, – og man må lynhurtigt videre. Det er vigtigt at være i kontakt med sangerne og hele tiden mærke efter, om de er med eller ej. Opgaver, som kræver både krop og hoved, er gode til at genskabe koncentrationen.

I løbet af salmegennemgangen kan man komme ind på "Salmen i relation til gudstjeneste og kristendom". Her følger et eksempel på, hvordan emnet behandles i Metodikbogen:

Salmen er skrevet i 1837, et år hvor Grundtvig skrev virkelig mange salmer.

Grundtvig udgav i årene 1836-1837 Grundtvigs Sang-Værk, en imponerende samling salmer, – heriblandt Blomstre som en rosegård

I Det gl. Testamente har Esajas forudsagt (profeteret), hvordan alting vil komme til at blomstre og stråle, når israelitterne vender hjem (vers 1). De modløse skal få kræfter, og Herren (Gud) kommer og gør alting godt. De blinde skal blive seende (opereres for stær), de døve skal kunne høre, og de lamme skal kunne gå. Esajas' ord gengives i vers 1-4. Grundtvig ventede selv på bedre tider, for han mente, at kirken trængte til fornyelse, – og derfor synger han i sidste vers om de glade nytårssange. Alle forventningerne (vers 1-4) går i opfyldelse (vers 5-6), når der er gudstjeneste i kirken, for Gud og hans Søn, Jesus ("vor høje drot") og hans Ånd kommer til os, når Guds ord lyder: De, der var døve for Guds ord, hører og tror det, og de, der var stumme, fordi de ikke sang til Gud, bryder nu ud i "glade nytårssange" – bl.a. denne salme! Salmen bruges i adventstiden til gudstjenester m.m.

"Advent" betyder komme. På tre måder: Jesus er kommet til verden, da han blev født. Han kommer til os, når vi holder gudstjeneste. Han vil komme igen "for at dømme levende og døde" (trosbekendelsen).

Salmen er et godt eksempel på, hvordan Grundtvig bruger store flotte ord og billeder. Teksten er svær at forklare, selvom man synes, at man forstår den.

Når korlederen har en solid baggrundsviden, kan snakken gå frit, – og man kan komme ind på mange emner. F.eks.:

Har du tænkt på, at:

- man holder nytår to gange i kirken: 1. søndag i advent og den 1. januar
- adventskransens fire lys minder om de 4 søndage før jul
- adventskransen minder om luciabrudens krone
- adventskransen stammer fra Østrig, mens Lucia-optog stammer fra Sverige

Man kan lege med salmens rytme og form, og her følger en række idéer:

Korlederen kan konstruere et enkelt klappemønster, som klappes i hele koret og stabiliseres. Selv en enkel rytme (f.eks. en fjerdedel og to ottendedele) kan vise sig at være svær at stabilisere, og der er normalt tendens til, at grundrytmen bliver hurtigere og hurtigere.

Når klappemønstret er stabilt, kan man dele op i to hold. Det ene hold siger salmen på rytmesprog, medens det andet hold udfører klappemønstret. Med lidt øvelse, kan sangerne selv sige salmen på rytmesprog og samtidig udføre klappemønstret. Næste fase er at lægge klappemønstret ned i benene, så det trampes eller gæses. – Og så kan der varieres i det uendelige.

Lav rytmekort af hver takt, og lad sangerne lægge salmens rytme-forløb som puslespil.

Syng salmen på du – send en bold rundt i kredsen i puls

Syng salmen – send en bold rundt i kredsen i puls – lad bolden ændre retning, når en ny frase begynder. Hvor mange fraser blev det?

Tegn længden af fraserne på tavlen – i luften med en finger – på et stykke papir med en blyant. Er resultatet entydigt, eller kan det diskuteres?

Det er en mulighed at afslutte salmegennemgangen med at lade sangerne teste sig selv. Man kan lave en lille tipskupon med spørgsmål om komponist, salmedigter, taktart, begreber fra salmen m.m. – Det er en god måde at repetere stoffet på, – og spørgsmålenes sværhedsgrad kan tilpasses den aktuelle situation.

KIRKEÅRET RUNDT

– i kor med børn og unge

Sct. Jørgens kirke i Svendborg har i ca. 20 år haft et børnekor. For ca. 15 år siden blev koret udvidet til også at omfatte et ungdomskor, som hovedsagelig består af piger i alderen op til og med 3. G. Mange har således sunget i koret i 8-10 år.

Da koret fungerer som forsanger ved søndagens gudstjeneste, og da der ikke er interesse og tradition for, at der synges motet eller introitus ved gudstjenesten, har det været nødvendigt at give disse unge mennesker andre udfordringer end kun at lære salmer. Med andre ord: de ville gerne kunne se en mening med at lære korværker.

Advent

Koret startede således med at lave "De ni læsninger", som varede over en time, hvilket er smertepunktet for en koncert i en kirke. Kirken var ganske vist stopfuld med dårlig luft og dårlig akustik til følge. Langsomt forkortedes programmet til 45 minutter, og ideen om at lave tre ½-times koncerter kl. 16 lørdag før 1., 2. og 3. søndag i advent var nærliggende. Det var så meningen, at musikken til de tre adventslørdage skulle lægge sig tæt op ad den efterfølgende søndag. Dertil kom som gennemgående tema hver gang en arie fra Bachs Juleoratorium eller Händels Messias gerne med obligat violin.

”

En del af tilhørerne er forældre og andre som måske føler det grænseoverskridende at bevæge sig hen i kirken til en gudstjeneste

Resultatet er, at mange flere får mulighed for at lægge vejen forbi kirken i adventstiden, netop fordi arrangementerne er fordelt over tre lørdage. De faste kirkegængere er selvfølgelig godt repræsenteret, men en del af tilhørerne er forældre og andre som måske føler det grænseoverskridende at bevæge sig hen i kirken til en gudstjeneste. Disse mennesker får så en oplevelse af, at adventstiden er andet end julemusik, og de får mulighed for at synge med på nogle fællessalmer – måske får de også denne lørdag lært en ny salme.

Til disse tre lørdage laves ét fælles program, så man kan se, hvad der spilles næste lørdag, og hvad man evt. er gået glip af! Samtidig står alle gudstjenester i december trykt på programmet. Disse lørdage ødelægger på ingen måde søndagens gudstjeneste med hensyn til antallet af kirkegængere – måske tværtimod – og kirken får bredt ringene ud til en anden kreds, end den der sidder i kirken om søndagen.

Kyndelmisse

Efter jul følger kyndelmisse, hvilket i Sct. Jørgens kirke er et ret nyt fænomen. Forskellige modeller og tidspunkter har været forsøgt. I de senere år har musikgudstjenesten med efterfølgende oplæsning, korsang og fællessange i sognegården været placeret lørdag eftermiddag fra 15-16.30. Netop lørdag eftermiddag tæt på kyndelmisse og tidsbegrænsningen på 1 ½ time gjorde, at rigtig mange – også en del yngre med børn – lagde vejen forbi kirke og sognegård og her fik en fornemmelse af, hvad kyndelmisse er, og hvorfor vi fejrer det i dag. Og koret får i tilgift lært en masse vintersange!

Musik mellem fastelavn og påske

Musik i fastetiden er det næste, som koret skal arbejde med. Igen her har forskellige tidspunkter været forsøgt. Det gælder her om at undgå skolernes påskeferie og forældrenes skiferie. Det bedste tidspunkt viste sig at være lørdag før Mariæ Bededagsdag og igen en kort musikgudstjeneste kl. 16 på 30-40 min. med samme koncept som adventslørdagene.

Forårskoncert

For at koret bliver holdt til ilden indtil sommerferien var der i koret interesse for at lave en forårskoncert i maj. Muligheden for, at de så fik lært det repertoire, der hører til mellem påske og pinse kom således helt naturligt fra korets egne rækker! Her er tidspunktet en hverdagsaften kl. 19.30 og ca. 40 min. Begrundelsen herfor er, at mange ikke har så travlt om aftenen i forårstiden, men at weekenderne nærmest er hellige! I modsætning

til de andre musikgudstjenester medvirker der ingen præst, men der bliver lagt 2 fællessalmer ind i programmet.

Herefter er der ikke lang tid til sommerferien og vi kan i koret synge nogle verdslige stykker,

som de altid synes er vældig sjovt. De begynder også i denne periode at synes, at vejret er for godt til korprøver, og når skolernes sommerferie starter, tager en kirkesanger over om søndagen. Efter sommerferien møder koret talstærkt op igen og nye små sangere møder og skal oplæres og opdrages.

Alle Helgen

I efterårsmånederne er det organistens opgave at forsøge at fortælle, hvad Alle Helgen er og hvilket repertoire koret skal synge. De yngste i koret har lidt svært ved at synes, at de stykker vi synger til Alle Helgen er spændende. Men når først de har fået dem lært og de har sunget til "Optakt til Alle Helgen" lørdag kl. 16 før Alle Helgens dag, så overgiver de sig. I perioden hen mod Alle Helgen er vi også i gang med repertoire til adventstiden og det "sælger" som bekendt altid.

Børne- og ungdomskoret får således kirkeåret igennem mange musikalske oplevelser udover at det ikke kan værdsættes nok, at de får lært en masse salmer og får en fortrolighed med gudstjenestens opbygning og kirkeårets forløb.

LYSMESSE SOM SAMARBEJDE

Med stor succes har Canticakorene ved Vor Frelzers Kirke i Horsens i flere år opført Harald Gullichsens *Din er Natten* – eller lysmessen, som vi kalder den – ved kyndelmisse. Stykket involverer det meste af kirken: børnekor, ungdomskor, læsere (konfirmander), en præst, dirigent og organist. Værket støtter nogle af korenes vigtigste målsætninger:

- lære klassisk musik
- lade de små lære af de store
- arbejde med instrumenter
- deltage aktivt i gudstjenesten.

I sin originale udformning er det meningen at menigheden skal lære nogle sange og omkvæd, der i givet fald skal indøves inden gudstjenesten. Det gør vi ikke, i stedet har vi suppleret værket med nogle kendte salmer fra salmebogen, der passer til lejligh-

den (f.eks. Her vil ties, Nu går solen sin vej, Du, som har tændt millioner af stjerner).

Arbejdsfordeling

Sværhedsgraden på værket er meget vekslende, blandt andet fordi nogle af satserne er tænkt som menighedssang. Det giver gode muligheder for at tilpasse værket til de forskellige medvirkende:

Børnekoret synger hele sats 3, der har et flot enstemmigt omkvæd der veksler med enkle 1 og 2 stemmige passager. Denne sats er en klar favorit hos alle medvirkende.

Nr. 5 er gennemgående enstemmig med et majestætisk omkvæd afbrudt af nogle mere indadvendte episoder. Denne

sats er lidt sværere end nr. 3 men stadig fin for børnekoret. Kni-ber det med at lære alle de små episoder, så lad de dygtigste i børnekoret eller ungdomskoret synge det alene.

Nr. 7 består af tre enstemmige vers i et let modalt tonesprog I nr. 9 synger børnekoret med på det tostemmige omkvæd, mens ungdomskoret synger de krævende trestemmige episoder. Dette er måske værkets sværeste sats på grund af musikkens mere moderne præg.

10 og 11 er korsvar med nye melodier. Korsvarene er fler-stemmige, men børnekoret synger blot melodien. Slutningssal-men (nr. 12) er fem enstemmige vers, hvor børnekoret synger med hele vejen.

Ungdomskoret har flere gode udfordringer i dette værk. Vi har opført værket mange gange, så alle kender de lette satser fra børnekorstiden. Nr. 5, 7 og 12 slutter med overstemmer som ungdomskoret synger, men det er satserne 6 og 9, der virkelig sætter koret på arbejde.

I nr. 6 svarer koret på læsningerne med tre forskellige fir-stemmige linier. I nr. 9 udfordrer fire trestemmige episoder koret med spring og parallelle kvinter.

Læserne har altid en stor udfordring i at læse tilstrækkeligt lang-somt og tydeligt. Er læserne tillige konfirmander forestår også et arbejde med at give børnene tilstrækkelig selvwærd til at tage deres rolle alvorligt. Tror læseren ikke på sin tekst, er der ingen andre, der gør det. Her kan det være en hjælp at have korene som forbillede, da børnene her ofte har en helt anden erfaring i både at opføre musik og opføre sig.

I nr. 2 suppleres læsningerne med små stemningsska-bende klange, der falder på udvalgte steder i teksten. Det kræ-ver at læseren og dirigenten arbejder sammen – og resultatet bliver ofte, at disse læsninger er dem, der fungerer bedst, fordi læseren er nødt til at holde pauser undervejs. Det er vigtigt at tage oplæseropgaven alvorligt og afsætte den nødvendige tid til prøver. Man skal holde læserne for øje, at der er stor forskel på at læse op og læse indenad.

Orkestrets seks musikere kan let være en blanding af amatører og professionelle. Orglet og måske slagtøj bør betjenes af pro-fessionelle, mens de øvrige instrumenter kan være en overkom-melig opgave for gode amatører.

Samarbejde

I vores kirke er vi så heldige at vi har ressourcerne til at løfte hele denne opgave selv. Men stykket er rigtig velegnet for mindre kirker at samarbejde om.

Flere små børnekor kan let sættes sammen til at synge de lette af korsatserne, mens de sværere passager i nr. 6 og 9 med musikalsk gevinst kan synges af et enkelt ungdomskor, der kan løfte opgaven.

Halvdelen af orkesteret udgøres af tangentinstrumenter, og er man flere kirker og organister sammen, er man også her allerede godt på vej. Dog skal man holde sig for øje, at det er helt afgørende at have en dirigent til at samle trådene.

FAKTA

Din er Natten

Completorium (kveldsbønn) for barn af Eyvind Skeie og Harald Gullichsen Norges kirkesangforbund ISBN 82-91547-13-0 (korstemme) ISBN 82-91547-12-2 (partitur)

Besætning:

Børnekor (1-4 lige stemmer)
Menighed
Liturg
Læsere
Dirigent

Orgel
Obo
Vibrafon (evt. fra digitalklaver)
Rørklokker
Klaver (gerne el/digitalklaver)
Ophængt cymbal
Triangel
Wind chimes
(ialt 6 musikere)

OPBYGNING

- 1 Forspil (orkester)
- 2 Veksellæsning (3 læsere og orkester)
- 3 Prosessionssang (kor og orkester)
- 4 Hilsen (liturg og læsere/menighed)
- 5 Psaltersalme (kor og orgel)
- 6 Tekstlæsning (liturg, læsere, kor, vibrafon og orgel)
- 7 Salme (kor og orkester)
- 8 Meditation eller prædiken
- 9 Nunc dimittis (kor og orgel)
- 10 Bøn (liturg, læsere, kor og orkester)
- 11 Velsignelse (liturg, kor og orkester)
- 12 Slutningssalme (kor og orgel)
- 13 Efterspil (= nr. 1)

Folkekirken ungdomskor har en plan

– en læreplan

Den kirkelige og pædagogiske værdi ved kirkekorene er indlysende: her lærer børn og unge at synge, de lærer gudstjenesten og kirkemusikken at kende, og de oplever et socialt fællesskab i korarbejdet.

De mange børn, der i en periode er med i et kirkekor får et kendskab til kirken og dens budskab, som mange af dem ellers ikke ville have fået. Og dermed bliver korene en nøgle til kirkens fremtid, et vigtigt kirkeligt børne- og ungdomsarbejde.

FUKs læreplaner er et nyere tilbud om et trindelt tilrettelagt korarbejde med stof til sang, hørelære

og gudstjenestens indhold. Det bemærkes, at der er tale om tilbud, ikke tvang. Korlederne får nogle forslag til en gennemtænkt udvikling af deres korarbejde, så de kan arbejde på forskellige niveauer med sang, hørelære og gudstjenestelære ud fra en række udvalgte eksempler på salmer og korsatser. En del

af tilbudet er, at korlederne og deres kor kan melde sig til prøver efter hvert niveau, hvor de kan få lejlighed til at vise deres kunnen og viden. Prøverne er ikke tænkt som eksamen, men som en god anledning til at vise, hvor langt, koret nu er nået og få en god snak med "lærerne og censorerne". Hovedideen med læreplanerne er, at de tre dele – sang, hørelære og gudstjenestelære – *integreres i det almindelige korarbejde*. Der er altså ikke tale

om en ekstra arbejdsbyrde, så korlederne fx skulle overtage forældres, præsters og sognemedhjælperes pædagogiske indsats for oplæring i den kristne børnelærdom.

Det handler derimod om at

gøre korarbejdet varieret og perspektivfyldt. Bogen "Kormetodik" giver eksempler på, hvordan de tre emner i læreplanerne kan belyses i forbindelse med nogle udvalgte salmer og satser. Gudstjenestelæren har til hensigt at gøre korbørnene opmærksomme på indholdet af deres funktion og indholdet i de rammer, de

Det handler derimod om at gøre
korarbejdet varieret og perspektivfyldt

Folkekirken ungdomskor

FOLKEKIRKENS UNGDOMSKOR (FUK) er en landsorganisation af drenge-, pige- og ungdomskor, som har deres virke ved en af landets kirker eller har kirkemusik som hovedinteresse. Knap 500 kor er medlemmer med i alt mere end 10.000 sangere. FUK blev grundlagt i 1968 ved et møde i Heming. Ironisk nok netop det år, der for eftertiden nærmest har fået en symbolsk værdi som "ungdomsoprørets år", året, hvor institutioner og traditioner blev lagt for had. FUK viste sig at skulle blive et stærkt redskab til vedligeholdelse og fornyelse af den danske kirkelige tradition. FUK inspirerede til

oprettelse af børne- og ungdomskor ved landets kirker. FUK støtter også i dag kirkekorenes arbejde ved at udgive noder, medlemsbladet KorNyt med artikler til korlederen, ved at holde korstævner og kurser, lokalt i kredsene og på landsplan. I 2008, hvor FUK har 40 års jubilæum, holder FUK landsstævne i Heming. Mange menigheder støtter FUKs arbejde ved indsamling på kollektdagen 3. søndag efter påske, i år den 13. april eller på et andet tidspunkt. Disse midler bruges til at støtte lokalt arbejde, særlige initiativer, kors deltagelse i studierejser og lignende.

Kormetodikbogen

"Kormetodik" henvender sig specifikt til korledere, som arbejder indenfor folkekirken, men alle der arbejder med børne- og ungdomskor vil kunne finde stor inspiration i bogen. Bogen henvender sig primært til korledere med børne- og ungdomskor i Den danske Folkekirke.

For den nye korleder og den studerende kan bogen bruges til systematisk læring, medens den erfare korleder kan lade sig inspirere og udvælge relevant materiale i bogen.

Bogen indeholder dels nogle kapitler med kor-faglige og gudstjenesterelaterede emner. Desuden er der kapitler med

detaljeret gennemgang af specifikke salmer og korsatser. Her findes bl.a. anvisninger på, hvordan gudstjenestelæren kan integreres i korarbejdet.

Bogens opdeling gør det nemt at finde rundt, og det fyldige stikordsregister giver mulighed for at bruge bogen som opslagsværk. Detaljerede oplysninger om læreplanerne findes på FUKs hjemmeside: www.fuk.dk/læreplaner. Bogens forfattere er hørelærepædagog Dorte Bille, organist Jytte Lundbak, teolog Finn Rosenberg og sangpædagog Lotte Smith-Petersen. Bogen er udgivet på forlaget Dansk Sang i 2007.

arbejder i: gudstjeneste, kirkerum, kirkeinventar, kirkeår osv. Hovedsynspunktet er, at et kor er en del af menigheden, de synger sammen *med* menigheden, ikke bare *for* menigheden. De er ikke i første række koncertkor!

Efter en 3-årig pilotperiode er der nu udgivet antologier med repertoire på alle niveauer og en grundig vejledning til korlederne. I 2007 udkom to bøger på forlaget Dansk Sang: "*Kormetodik. Sang, hørelære og gudstjenestelære med udgangspunkt i FUKs læreplaner*" (se mere nedenfor) og "*Børnekor – en antologi*".

I 2008 er der desuden lagt supplerende materiale om *salmer* og *salmedigtere* ud på FUKs hjemmeside. Dette tilbud kan alle FUK-kor fremover benytte sig af, og det vil være en god hjælp for korlederne til at højne korarbejdet og finde et solidt grundlag for det.

Kirkeministeren er protektor for FUK. Folkekirken Ungdomskor modtog i 2007 tilsagn om støtte fra Den Folkekirkelige Udviklingsfond på 500.000 kr. over en 3-årig periode til strategisk og praktisk udvikling af læreplanerne.

Læreplanerne kan ses på FUKs hjemmeside www.fuk.dk.

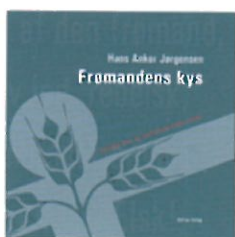
Musik i kirken

Fortællinger fra en havvendt kyst Bog kr. 158,- | CD kr. 140,-

af Henning Toft Bro

Fortællinger fra en havvendt kyst, rummer sange og fortællinger om mødet mellem himmel og jord. Om sindet og sognet, om mennesker og miljøer, om originaler og udkantsområder og selvfølgelig om den barske natur mod vest.

Frømandens Kys

Kr. 178,-

– Gudelige viser og socialdemokratiske salmer

af Hans Anker Jørgensen

Frømandens kys, rummer 36 viser og salmer, der alle har det til fælles, at de søger at give en moderne tolkning af den kristne tro – eller omvendt en kristen tolkning af den moderne eksistens – og som alle er skrevet på et nutidigt, jævnt dansk. De fleste af teksterne er tænkt som salmer til brug ved gudstjenester i kirken, og mange af dem knytter sig til en bestemt helligdag.

Bestil på www.uitasforlag.dk | 36 16 64 81

salmemaraton

eller en »lunte-tur«
gennem 50 salmer

I min optik er der 3 ting her i tilværelsen, der er fællesskabsdannende: At arbejde sammen, at spise sammen og ikke mindst – at synge sammen; en påstand med hvilken jeg har indledt stort set enhver sang-/salmesangs-aften gennem mine snart 34 år som aktiv organist. Derfor glæder det mig såre at kunne notere mig, at 2008 er udnævnt til »Sangens år« med opfordring til både lokalt og nationalt at fokusere på begrebet fællessang som fællesskabsdannende faktor.

Vores lokale sognepræst i Vedsted sogn, Benthe Kleon Jeppesen, og jeg har det med ved lejligheder at småprovokere hinanden i al gemytlig venskabelighed, og ud af en sådan samtale opstod idéen om en »salme-maraton« i Vedsted kirkes regi. Et yderligere afsæt til denne salmemaraton var en udtalelse af tidligere kirkeminister Bertel Haarder som i et TV-interview i

foråret 2007 svarede på spørgsmålet om, hvor mange salmer bør man kende: »...at han fandt det rimeligt, hvis alle danskere kendte de 50 almindeligste anvendte salmer i salmebogen...«.

”

I min optik er der 3 ting
her i tilværelsen, der er
fællesskabsdannende: At arbejde
sammen, at spise sammen og ikke
mindst – at synge sammen

Denne udtalelse tog Benthe som en udfordring og spurgte mig, om jeg ville være med til noget sådant i Vedsted kirkes regi. Vedsted hvor? Vedsted kirke ligger i byen Birkelse 3 km vest for Aabybro ved A11 mod Thisted på grænsen mellem Han Herred og Vendsyssel.

Vedsted Sogn er et landsogn på ca. 1400 sjæle. Jeg skal for god ordens skyld anføre, at jeg ikke er organist i Vedsted Kirke; jeg er organist andetsteds i landsdelen og bor blot i sognet af helt andre private årsager.

Men – bordet fangede, jeg sagde ja, og vi valgte i løbet af fem aftner at synge os igennem mindst 50 salmer fra Salmebogen – gamle som nye – altså en slags salme-maraton i »lunte-trav«. I skrivende stund – januar 2008 – er vi godt halvejs gennem forløbet, idet der rester endnu to aftner i februar og marts, så vi har indhøstet os visse erfaringer.

Vi gjorde os fra begyndelsen klart, at vi ville lave en fast struktur til de fem aftner – ens fra gang til gang, ligesom vi aftalte, at vi ville sætte et overordnet tema for de enkelte aftner.

Skemaet for de enkelte aftners forløb kom til at se således ud:

1. Et par salmer til indledning – heraf mindst én fra den nye salmebog.
2. »Tre salmer efter mit hjerte« – valgt af en person fra sognet
3. Aftnens tema – 4-5 (nye) salmer læres/synges
4. Kaffe!!
5. Afslutning med Fadervor og en »maraton-salme« (eller aftensalme)

Temaerne for de fem aftner formulerede vi således:

- September: Såning, vækst og høst, livets gang
- November: Morgen- og aftensalmer
- Januar: Salmer til fest (bryllup, konfirmation mm.)
- Februar: Salmer, når livet gør ondt
- Marts: Påskesalmer

Vores arbejdsform har været således, at Benthe og jeg har mødtes om formiddagen den forudgående mandag og udvekslet synspunkter, holdninger, foreslået salmer for hinanden, og ud af dette har vi lavet en grovsortering af vore hver for sig foreslåede salmer, hvorefter Benthe har sorteret og skrevet program for den enkelte aften. Programmet bliver uddelt til deltagerne. Ved selve arrangementet har Benthe kort introduceret hver enkelt salme tekstligt/teologisk, og jeg har bidraget med en musikalsk indfaldsvinkel til salmen, om melodien – hvorfor netop denne melodi, musikhistorisk sammenhæng m.v. Til alle »nye salmer« har vi kopieret melodien til omdeling – kopier fra »Melodisamling til Den Danske Koralbog 2003 (Den enstemmige koralbog) eller fra den udgave af salmebogen med aftrykte melodier.

Herunder i kortopstilling de valgte salmer til de nu afholdte tre aftner:

Melodivalget er, hvor intet er anført i parentes, den i »Melodisalmebogen« anførte melodi. Nummer i parentes henviser til melodinummer i Den Danske Koralbog 2003 – »Krogh-udgaven«:

1. Salmer til indledning:

(Her et par kendte, måske årstidsrelaterede salmer, for at »komme i gang«.)

September: 730, 728 og 731

November: 732, 574 (131), og 720 (481)

Januar: 138 (38), 710 og 717 (381)

At spise og at synge – To ud af tre fællesskabsdannende ting

2. Tre salmer efter mit hjerte:

(Salmevalget begrundet af aftnens »salme-hjerte-person«)

September: 729, 15 og Salmebogstillægget 1994: 701

November: 52 (96), 14 og 334 (176)

Januar: 478 (436), 703 og 369 (Her også brugt Højskolesangbogens nr. 76a – prøv den!!)

3. Salmer valgt ud fra temaet:

September: 717 (381), 720 (481), 476, 552 og 551

November: 740, 755, 756, 774, 788 og 785

Januar: 449, 450 (149), 479, 70, 705 og 706 (240 og 241)

Vedr. punkt 5: »Maraton-salme« = salme, som normalt ikke-synges ved en gudstjeneste grundet salmens længde/karakter. Her har været brugt:

September: 561– Jeg kender et land (266)

November: 791 – Når mørket jorden blinder (vægterversene)

Januar: 17 – Almægtige og kære Gud

Deltagerantallet har ligget mellem 30 og 40.

Vore erfaringer hidindtil har kun været positive, og vi har kun mødt positive reaktioner fra de deltagere, som efterfølgende har haft bemærkninger til os.

Samarbejde mellem organister og præster

– et udviklingsprojekt

I Filmen "Italiensk for begyndere" møder man en præst, der blev suspenderet på grund af uenighed om melodivalget til salmerne. Han smed organisten ud over rækværket ved orglet!

Som bekendt har præster og organister hver deres uddannelser, er ansat af hver deres instans (henholdsvis kirkeministeriet og det lokale menighedsråd) og har hver deres afgrænsede arbejdsområde, defineret af love, cirkulærer og regulativer. Alligevel er præster og organister ansat i samme menighed og skal der arbejde sammen om kirkemusikken ved gudstjenester og kirkelige handlinger.

For at vise mulighederne i et øget samarbejde mellem præster og organister startede Præstehøjskolen i Løgumkloster et udviklingsprojekt i flere etaper:

- a) Det begyndte med et kursus på Præstehøjskolen i foråret 2000 med 31 deltagere, halvt præster, halvt organister, der sammen havde fem dages intense drøftelser.
- b) Deltagerne arrangerede i de kommende måneder stiftskurser af en dags varighed. Kurserne lagde op til tværfagligt samarbejde omkring gudstjenesten, konfirmationsforberedelsen m.v.
- c) Arrangørerne – bl.a. undertegnede Finn Rosenberg – af disse kurser opfordrede nogle af de fremmødte til at gå ind i et 2-måneders samarbejdsforsøg.
- d) Deltagerne i Løgumkloster-kurset 2000 blev samlet i foråret 2001 til et kort evalueringskursus i Løgumkloster.
- e) Erfaringerne fra hele forløbet blev samlet i en afsluttende rapport, som stadig kan rekvireres på Præstehøjskolen, der nu (sammen med Folkekirken Pædagogiske Institut) hedder Teologisk Pædagogisk Center.

Ideen med samarbejdet var ikke at løse konflikter mellem præster og organister. Det hører hjemme i et andet regi. Meningen var tværtimod at forebygge konflikter ved at præster og organister forberedte gudstjenesternes kirkemusik, blandt andet salmer sammen i god tid i forvejen. Det kunne være engang om ugen, om måneden eller før hver ny fase af kirkeåret. Først og fremmest for at bruge hinandens faglige ressourcer til at opnå et fælles, godt resultat.

Drøftelserne kom vidt omkring i de lokale forsøg, hvor præst og organist satte sig sammen for at forberede en eller flere gudstjenesters musik. Der manglede ikke samtalestof, for det viste sig ofte nødvendigt først at finde ud af, hvad hver af parterne havde for tanker med de valg, de plejede at foretage: Gudstjenesten (højmassen) som helhed – Salmevalg til næste gudstjeneste(r) – Hvordan spilles salmer – Salmer og evt. alternative læsninger – Dåb og nadver – Kirkemusik udover salmer – Andre former for gudstjeneste/andagt – Brug af personalet – Andre arrangementer i kirken – Indledende konfirmationsforberedelse – Konfirmationer og konfirmationsforberedelse. Det er tankevækkende, at så mange blev overraskede over, hvad samarbejdspartneren tog for givet. For det meste var det en glædelig og belærende overraskelse!

Nogle (især præster) afslog at samarbejde fremadrettet med forskellige begrundelser: "Vi har ikke tid" – "Vi har for meget tid" ("der sker for lidt her ude på landet til at vi behøver samarbejde ret ofte") – "Vi har ikke behov for det" – "Den anden gider ikke" – "En gang i fremtiden...?" "Er der forkerte motiver bag ønsket om samarbejde?".

De steder, hvor samarbejdet fik en chance, var der stort set altid positiv respons. Især mange organister var glade for samarbejdet. Det er klart, at et konkret samarbejde om gudstjenestens musik tager tid, især i begyndelsen, hvor flere principielle synspunkter skal frem i lyset. Når samarbejdspartnerne blev sikre på, hvor de havde hinanden, kunne det gå meget hurtigere og måske endda spare tid. Fordelen var, at der blev aftalt i hvert fald den største del af salmer m.v. for flere søndage ved et sådant møde. Præsten blev sparet for ugentlige overvejelser og organisten for det stressende ved at få salmerne udleveret alt for sent. Begge opnåede et større overblik over egne valg og viden om samarbejdspartnerens synspunkter. – Forsøgene blev bemærket og citeret i mange sammenhænge og var med til at inspirere flere sogne, provstier og stifter til at være opmærksom på et bredt samarbejde om sognets kirkemusik. Det er unægteligt mere udbytterigt at bygge et hus i fællesskab end at skændes om, hvem der er skyld i bygnings-skader!

VIL **DU** ARBEJDE MED MENNESKER OG TRO?

Kirkefaglig-Videreuddannelse.dk

Diakonissestiftelsens sognemedhjælperuddannelse
SU-berettiget uddannelse • Tlf. 38 38 41 20